

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„Koroški Slovenec“,
Wien V., Margaretenplatz 7.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Zinkovský Josip, Wien
V., Margaretenplatz 7.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrletno: K 3000—

Za Jugoslavijo
četrletno: 15 Din.

Posamezna številka 400 kron.

Leto II.

Dunaj, 15. novembra 1922.

Št. 46.

Po štirih letih.

Zadnje nedeljo, 12. novembra, je minulo štiri let, ko se je naša država proglasila za republiko. Stara, inogočna monarhija, v kateri je bilo združenih deset narodnosti, je razpadla. Bila je sama kriva. Večino prebivalstva so tvorili Slovani, ki so se morali težko boriti za svoje pravice, ki jih pa v polni meri niso nikdar dosegli. Če bi bila Avstrija skrbela za nje kakor za Nemce in Ogre, bi bilo danes drugače. Toda ona ni hotela slišati na njih upravičene zahteve in zato je sama kriva, da so se razni narodi za vedno ločili od nje. Velike avstro-ogrske monarhije ni več, mesto nje imamo majhno, slabotno Avstrijo. Po nesrečno končani vojski je moral tudi cesar odstopiti. Socialni demokratje so bili že vedno za republiko in drugi, ki so bili nesreče sami največ krivi, so valili krivdo na cesarja. S tem da je cesar odsopil pa še ni bilo vse rešeno. Prišla je mirovna pogodba, ki je ustvarila sedanjo Avstrijo, državo, ki trajno ne more živeti. Težko pot smo hodili v teh štirih letih, trpeli smo pomanjkanja kot v času vojne. Življenske razmere so se še bolj poslabšale. Naš denar je med tem časom grozovito padel, tako, da je danes osemstisočkrat manj vreden kot leta 1918. V zadnjih mescih je bila resna nevarnost, da izgine naša država in se razdeli med sosedo. V zadnjem trenutku se je posrečilo še državnemu kanclerju, da reši Avstrijo. Toda treba zato doprinesiti mnogo žrtev in zastaviti vse moči, da se zopet upostavi država na trdne noge. O tem načrtu, ki ga je naš državni kancler, dr. Seipel prinesel iz Genfa, se sedaj razpravlja v državnem zboru. Socialni demokratje so proti temu načrtu. Če se ta načrt, ki je odobren od antante, ne bi mogel izvesti, potem je za postopanje napram

Avstriji po besedah češkega ministra dr. Beneša že poskrbljeno. Potem bi pač zavladali nad Avstrijo njeni sosedje.

Mi ravno ne žalujemo za cesarstvom. Če je bil cesar osebno tudi blag človek in zadnji cesar, Karol I., mogoče osebno Slovanom nekaj naklonjen, so bili njegovi ministri in svetniki vendar samo Nemci in Mažari, ki so imeli za Slovane samo gluha ušesa in on je moral po njih ravnati. Pravičnosti in enakopravnosti Slovani, predvsem Slovenci, nismo vživali. Pravice so bile za Slovane večinoma samo na papirju. Imeli smo pravico in dolžnost plačevati davke in služiti kot prosti vojaki, toda pravic do lastnih šol in uradov nam niso hoteli pripoznati. In to je bila ista velika napaka stare Avstrije, da so se ji radi takšnega postopanja odtujili nje sinovi in da so brez težkega slovesa zapustili svojo mačeho.

Na mesto cesarstva je stopila republika; mi smo njeni zvesti pristaši. Republika temelji na načelu bratstva, svobode in enakopravnosti. Ali velja to tudi za nas koroške Slovence? Gotovo se nam zjamčene iste pravice kot Nemcem po st.-germanški pogodbi, iste pravice nam je jamčil tudi koroški deželni zbor ob plebiscitu, toda te pravice so samo na papirju kot nekaj v stari Avstriji. Dejstva kažejo drugače. Ali je to znak bratstva, da se smatra Slovence kot čuša, kot državljana drugega razreda? Kje je naša narodna svoboda in enakopravnost? Ali se ne delajo povsod ovire in zapreke razvoju slovenskega društvenega življenja? Je to svoboda, da usiljujejo slovenskim župnijam na pritisk Heimatdiensta nemški duhovniki? Svoboda, da so pregnali slovenske duhovnike in učitelje iz domovine in se jim zapira pot nazaj. Najdemo enakopravnost pri vseh naših uradih, da bi se smeli in mogli posluževati svojega maternega je-

zika? V tem oziru se tudi republika, ki naj je vlada ljudske volje, ne razločuje od prejšnjega cesarstva. Pravice za nas so pač kakor poprej tako tudi sedaj samo na papirju. Toda je razloček. Prej je bila država zadnja najvišja oblast in če se je godila krivica v narodnem oziru, se nismo mogli nikjer pritožiti, sedaj pa stoji tudi nad Avstrijo Društvo narodov, ki naj čuva pravice narodnih manjšin. Svoje narodne pravice hočemo imeti in od teh zahtev ne bomo nikdar odnehali; če jih nam tudi republika, država enakopravnosti, noče prisoditi, si jih bomo poiskali preko nje.

Nemci vedno povdarjajo, da te razmere, ki jih je usvarila mirovna pogodba, ne morejo obstati in se pritožujejo o krivicah, ki se godijo Nemcem na Češkem in južnem Tirolskem. Prav, da se potegnejo za pravice svojih rojakov, ravno tako in še bolj upravičeno pa zahtevamo tudi mi svojih pravic v lastni državi, kajti edino to je državi le v prid. Na Dunaju na cesarskem dvoru se nahaja napis: Iustitia fundamentum regnorum, pravica je temelj držav. Stara Avstrija je kazala ta napis samo na zunaj, toda v resnici ga ni upoštevala in to je bil njen pogin. Ta napis stoji tudi še danes na istem mestu. Ali se je sedanja Avstrija v tem oziru kaj naučila? Dosedaj tega v teh štirih letih obstanka republike ne moremo trditi.

Drobiž.

Na zimo brez dela. Avstrijski avtomobili so po svetu znani kot izborni fabrikat. Ena največjih tovarn za avtomobile je v Steyru, kjer je bila svojčas velika državna tovarna za orožje. Po indeksu rastoče delavske plače so seve po tistem indeksu zvišale tudi ce-

PODLISTEK

Rutarjev Jur.

(Nadaljevanje.)

„Zdaj je konec,“ sem si mislil in se že obrnil posebno, ker so se začeli črni oblaki vlačiti nad nami, moker pa nisem rad, posebno od zunaj ne. Pa glej, gospod frboltar je stopil na oder in rekel: „Dragi moji, upam, da ste iz teh govorov marsikaj koristnega posneli. Da pa dokažem, da nismo pristranski, povdarjam, da je današnja slavnost splošna, za vse ljudi, ne za razdor, temveč za spravo med nami. Zaradi tega dam radevoljno besedo kateremu od gospodov, ki so mogoče drugega mnenja. Prosim morebiti gospod Georg Rotter?“

„Živio Jur!“ so se oglasili slovenski glasovi tam zadaj. Kaj sem hotel, stopil sem na oder in pričel nekako takole: „Nenadoma sem poklican na oder kot govornik, brez vse priprave, torej oprostite, ker mi mogoče govor ne bo tekel tako gladko kakor gospodu in gospodični, ki sta govorila pred menoj. Gospod frboltar hočejo, naj govorim v imenu tistih, ki niso z vami enakih misli, ki danes ne slavijo obletnico zmage, po domačem povedano, naj govorim v imenu čušev. Da, jaz sem čuš. kakor zelo lepo imenujete nas, ki smo pri plebiscitu oddali glas za Jugoslavijo. Toda povem vam, dragi mi heimattreue Korošci, da zmirom bolj vidim, kako prav je, da ste zmagali vi in zato sem tudi rad prišel na vašo slavnost.

(Hoch, Herr Georg Rotter! je vpilo vse okoli mene, le Slovenci zadaj so me začudeno gledali.) Vedno bolj vidim, da smo v Avstriji in posebno na Koroškem kakor v devetih nebesih, koliko nam zdaj boljše gre kakor prej pod Jugoslovani. Glejte, kdo je bil včasih milijonar? Skoro nobeden, samo v Ameriki jih je bilo par. Zdaj pa je pri nas vsakdo milijonar. še celo berači. Mi ne štejemo več po tavženjih, ampak po milijonih, milijardah, bilijonih, trilijonih. Denarja imamo več kot peska. Najdeš ga povsod kjer hočeš: na cesti, v stelji, tudi na straniščih. Zadnjič sem dobil enega godca, ki je luknjo v harmoniki, kjer je sava ven vhačala, mašil s tavžentom. Denar dežuje iz dunajske tiskarne kakor je nekaj v pušči, vi deževala mana na Izraelce! Trgovci, lodnarji, ko se je prekucnilo, ste prodajali moko po 4 K, zdaj dobite 8000 K za kilo. Vi Slovenci pa pomislite, za jugoslavščji dinar ste dobili ob plebiscitu komaj 11—12 K, zdaj pa že stokrat več 1100 K! Pred plebiscitom so nam obljubili, da nam ne bo treba plačevati štibre ali večje, ako glasujemo za Avstrijo. Ja, dragi moji, kam pa bi mi potem šli z denarjem, saj bi se v niem posuli! Hvala Bogu, da je naši vladi prišla rešilna misel: Zwangsanleihe ali prisilno posojilo, da bo vsak za par milijončkov lahekješi. Našo Avstrijo ima cel svet vse sili k nam, ker se tu dobro živi in mi smo jim tudi tako postrežljivi, da radi sprejmemo tujo valuto. Je pa naša država tudi najbolj demokratična, frajhajt tu cveti, vsak sme vsak me-

sec po štirikrat štrajkat. Pridelamo vsega dosti, posebno pijače je toliko, da se moramo mladi in stari po dva, tri dni v tednu truditi, da jo malo proč spravimo. Dika Avstrije pa je naša vojaščina, folksver ali rajhsver, tudi bundesver imenovana. Kdo se ne spominja njenih junastev, kako je pred tremi leti šturmalala farovže, cerkve in zaloge v drugih hišah? Kako vestna in zanesljiva je, kaže to, da je pri vseh rumlnih prva zraven. Slovencem se še v Jugoslaviji tako dobro ne godi kakor na Koroškem. To vemo, da brez nemščine ne moremo živeti; zato jo v naših šolah s kicom vbijajo v naše otroke. Da otroci slovenski jezik prej pozabijo in nemškega prej naučijo, se v šolah slovenska beseda ne sme slišati. Z nemščino bomo tudi lažje prišli v nebesa; zato nastavlajo na slovenskih farah nemške župnike. Na Rudi, v Grebinju, v Grabštanju, na Zili, v Gorjah so naši ljudje v teh dveh letih postali sami svetniki.

„Genug, nieder mit dem čušen!“ — je zavpil nekdo pod menoj. „A pisl noch poslušen — mu odgovorim in nadaljujem: Slovenci na Koroškem moramo biti res zadovoljni, saj smemo še vsi dihat zrak, pomislite, koroški zrak in podnevi imamo luč zastoni! Meine lieben, kaj pa še hočemo več? Druginja, pravijo, da je. Nič ne de. Kdor si ne more kupiti več obleke, naj mirno čaka, da padejo z njega zadnje cote, potem naj se po golem telesu nistriha z belo-rdečo barvo. To bo še le slika pravega Korošca!

no izdelkov. In posledica: pol delavcev je zdaj preveč; da jih ni treba odsloviti, dela osem dni ena partija, drugih osem dni druga, prvi pa praznujejo, vsi žive seve tudi 14 dni le s plačo osmih. Tako pojde menda v vseh tovarnah, ki morajo svoje izdelke prodajati izven države. Kaj pa potem?

Mrlič v kanalu. Mašinst državne železnice na Dunaju je dobil dne 30. sept. tedensko plačo 702.000 kron. Zvečer pride v stanovanje prijatelja voznika, s tem in njegovo ženo so šli v gostilno, kjer je plačal cehe približno 150.000 kron. Potem je ostal čez noč pri prijatelju in šele popoldne odšel, češ: „Pojdem nekam, kjer ostanem, dokler imam še kaj denarja“. Zjutraj potem so našli zabodenega v kanalu! Ko bi bil imel manj denarja, bi se taka nesreča ne bila zgodila, in ljudstvo bi se po železnici lahko ceneje vozilo.

Cena živil. Cena živil se polagoma, a vendar le znižuje. Na Dunaju se dobi krompir že za 700 K, sladkor se je 28. okt. v ceni znižal zopet za 1000 K. Zanimivo je, da vključ temu hoče velika pekarna „Hammerbrotwerke“ zvišati naprej ceno kruha, ko drugi peki pravijo, da shajajo s sedanjo ceno! Če se kje cene zvišavajo, naj se vsaj ne pri črnem kruhu, ki je kruh revežev in je že popred drag dovolj.

Cene drugod. List „Reichspost“ poroča dne 26. okt. o cenah v Berlinu: par čevljev 2500 mark, približno 70.000 kron naših, cela obleka 7000 mark, približno 200.000 K, klobuk 350 mark, približno 10.000 K. Izdelki naših tovarn so danes povečini že pol predragi. Tako ne pojde naprej, delavci se bodo le morali zopet ravnati po cenah svetovnega trga!

Kako v Avstriji živimo. Sredi oktobra se je pri nekem sodišču na Dunaju vršila obravnava zoper natakara, ki je ob enem zaupnik svetnik strokovne zveze. Hotelir je svojega „ober-ja“ tožil, da gostom preveč računa, ker ga ne sme odsloviti, ne da bi bil obsojen. Stvar je takole prišla: Nekega večera prideta v hotel dva gospoda, vsak z dekletom; jedli so in pili, seve ne črn kruh in pili niso mošta. Ko je bilo treba plačati, nista gospoda imela dosti denarja, ker račun ni bil navaden, glasil se je na 2.600.000 kron, to je dva milijona šeststotisoč kron. Gospoda sta napravila natakarku nakaznico na neko banko, ki je račun točno poravnala. Plačnik je bil prokurist neke banke. Leta se je pri hotelirju pritožil radi računa, hotelir je tožil, opravila nista oba prav nič, ker je natakark izjavil, da gostje niso bili nezadovoljni, kar se vidi iz tega, da so mu dali še 100.000 K napitnine povrh. Banke, ki dajejo svojim uradnikom takšen zaslužek, da morejo zapiti v enem večeru dva milijona, si bo

Primojdušen — nieder mit dem čušen! — je zarjula sedaj cela tropa nemčurjev pod me-noj. Slovenci tam zadaj so mi ploskali in vpili: živio Jur, dobro si povedal! Nemčurji so mi grozili s pestmi in vpili: primojdušen — haut den čušen! Nastalo je grozno vpitje, eden me je že zagrabil za hlačnico in gotovo bi jih za svoj patriotski govor dobil po pukli toliko, da bi jih komaj nesel, pa se je k sreči vrla huda ploha, da je vse zbežalo s hriba v vas pod streho. Jaz sem šel zadnji in kar domov, kjer sem cel dan delal bolj kot druge dni. Dež je lil do večera. Plebiscitfeier se je nadaljevala v gostilni pri Muceju. Kako je bilo, ne vem natanko, samo polom je bil velik. Peli so in vpili, še bolj pa pili. Mucej se je hvalil, da je ta dan stabernal vse kislo vino, ki ga prej že nobeden ni hotel piti. Še zvečer je bilo čuti hripave glasove pesmi:

Freut euch, Kärnten Lait,
Kärnten ungeheilt
in die Ewigkeit.

Mojega govora niso mogli pozabit. Skoro vsakega sem slišal izpod kovtra, da je šel mimo moje hiše, se malo ustavil in robantil:

Primojduš,
da wohnt der čuš!
In den Kotter
mit dem Rotter!
Wirst noch kušen
unsere Feier nimmer fušen!

treba ogledati. Saj imamo postavbo zoper oduševstvo; brez oduševstva pa nihče ne more toliko plačevati, da bi se moglo tako vnebovpijoče zapravljati.

Zaprmo meje. V naših tovarnah obstajajo kolesa. Izdelki so se preveč podražili, nihče jih v inozemstvu več kupiti ne mara. Ker pa moramo sami le veliko robe kupovati izven mej svoje države, bomo morali nekaj le prodati sosedom, da dobimo potrebnega denarja. Premog je n. pr. pri nas tako drag, da ga tovarne naročujejo iz Francoske, ki je potem vključ dragi voznini zdatno cenejši, kakor domači. Domači rudniki pa nimajo več naročil. Štajerski slabi premog stane zdaj 30.000krat toliko, kakor v mirnem času, torej je pol predrag, če je zlata krona vredna 15.000 naših papirnatih. Zdaj tovarnarji zahtevajo, naj država ne daje več trgovcem tujih valut za nakup robe v inozemstvu; drugi hočejo, da se uvoz sploh zapre. Proti takim željam je treba pravočasno nastopiti v imenu siromašnih ljudi, ki si ne morejo kupiti obleke, ki si ne morejo napraviti čevljev, ki si ne morejo kupiti premoga, da se segrejejo. Treba je, ne meje zapirati, marveč delati, kakor se je delalo pred vojno in treba plačati ljudi, kakor se jih je plačevalo pred vojno. Ne gre in nikdar ne pojde, da se bo kak stan, to velja za vsakogar, dogovoril: toliko zahtevamo mi, in se nam mora plačati, iz tujine pa ne pustimo dovažati cenejšega blaga. Kaj bi delavci rekli, ko bi kmet tako nastopal? Siliti kmeta, da plača doma dvakrat tako drago, kot bi bilo treba, to ne gre in to nesme nikoli biti! Varujmo in branimo svojo industrijo. Ona lahko veliko zasluži, a svojih revežev in kmetov pa le ne bomo dali odirati s krivičnimi cenami.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija.

Prvo branje sanacijskega predloga v parlamentu je končano. Razen socijaldemokratov zakonskemu predlogu nihče ni oponiral. Dr. Renner je predbacival zveznemu kancelarju, da je naprtil Avstriji mnogo preostre kontrolne odredbe in da se ni vestno udeleževal debat o tem vprašanju na ženevski konferenci. Veliko se je govorilo tudi o alkoholnih pijačah za domačo uporabo, ki bodo davka proste. Predlog se je odstopil nato odboru. — Z 15. t. m. se preneha s tiskanjem novih bankovcev. S tem dnem se začne tudi že finančna kontrola in se bo moralo izposlovati za vsak izdatek dovoljenje kontrolne komisije. Do tedaj bomo imeli okrog 3 bilijone 271 milijard kron bankovcev v prometu. Komisija zahteva do sredine l. 1924 odpust 100.000 uradnikov ter je mnenja, da nam 150.000 uradnikov popolnoma zadostuje. Najprej se odpuste vse soproge državnih uradnikov. Da se ustvarijo uradnikom pogoji za vstop v druge službe, se uvedejo razni brezplačni tečaji za strojepis, brzopis itd., ker je vlada moralno obvezana jim preskrbeti druge službe ozir jih podpirati. Seveda brez odpravnine, okrog 15 milijonov, nobeden ne bo odpuščen. — Švica nam je dovolila predujem v iznosu 20 milijonov frankov. — Mussolinijevo glasilo „Popolo d'Italia“ propagira za slučaj, da se sanacija Avstrije ponesreči, ustanovitev alpske države, kateri bi pripadala Predarel-ska, Tirolska, Solnograška, Koroška in Štajerska in bi jo upravljala Italija. Da se kaj takega ne zgodi, bodo Avstriji gotovo radi še marsikaj žrtvovali. — Preteklo nedeljo se je prav klaverno obhajala četrta obletnica naše republike. Skoro nobenih zastav, nobenega navdušenja, nedelja kot vsaka druga. V soboto zvečer so igrale 3 vojaške kapele, v nedeljo pa je bila vojaška parada. Če si pogledal te naše vojake, ti je moralo začeti krvaveti srce od usmiljenja nad temi reveži.

Jugoslavija.

V ospredju vsega zaminanja stoji sedaj obisk bolgarskega ministrskega predsednika Stambolijskega v Beogradu. Povod temu je dala turška nevarnost, kateri je odprla velika antanto vrata v Evropo. Poset je v zvezi s prvim stvarnim poizkusom za končno odstranitev dosedanjega sovražnega in neprijateljskega razmerja med poedinimi balkanskimi država-

mi. Par dni prej pa je bil v Beogradu grški zunanji minister Politis. Razgovori so se tikali trgovskih pogodb, solunskega pristanišča, varstva narodnih manjšin, trakijskega vprašanja in skupnega nastopa na orientski konferenci v Lausanni. Stambolijskemu pa se je šlo za to, da že enkrat odstrani vse pomisleke, ki se gojijo v Beogradu proti prijateljskim odnosom in dokaže, da je Bolgarija storila vse, kar se je od nje zahtevalo in se tudi odreka vsem željam po Macedoniji. Sedaj je stvar jugoslovanske vlade, da se odloči, ali naj gre na orientski konferenci skupno z Grki ali z Bolgari. Ako uvažujemo, da so bili Grki tisti, ki so zakrivali na umeten način vse prepire in bratomorne boje med Srbi in Bolgari — ker so imeli od tega vedno dobiček — in razen tega tudi, da so Bolgari Slovani, moramo biti uverjeni, da bo Jugoslavija podpirala brate Slovence in pustila Grke, da si gredo sami v žerjavico po ko-stanj, katerega so sami vrgli vanjo. Govori se tudi o vstopu obeh držav v malo antanto. — Jugoslavija in Češka tvorita jedro male antante ter si radi tega ustanovita skupen parlament, takozvani jugoslovanski-češki parlamentarni odbor, ki bo sestojal iz 16 čeških in 16 jugoslovanskih poslancev. Namen odboru bo, vzdrževanje zvez med obema parlamentoma.

Nemčija.

Člani reparacijske komisije, ki so proučavali gospodarsko moč Nemčije in se pogajali z njeno vlado, so prišli do prepričanja, da stoji ona pred polomom in da je pomoč od zunaj nujno potrebna. Sedanji gospodarski položaj vpliva tudi zelo slabo na francoski frank, ki je začel močno padati. — Inozemski finančni strokovnjaki so dognali, da je rešitev gospodarskega problema brez ustalitve marke nemogoča. Zlata rezerva državne banke se mora porabiti za nakup marke v inozemstvu in dovoliti se mora 2 leten moratorij z možnostjo podaljšanja. Položaj Nemčije je zelo kočljiv.

Grško-turška vojna.

Kljub temu, da se je podpisalo v Mudaniji premirje ter priznala Turčiji Tracija, v Orientu še vedno ni miru. Premirna pogodba je le mrtva črka. Kemalisti so prelomili premirje in se začeli izkrcavati na Galipoliju. Radi tega se je položaj sila poostiril. Treba je računati z možnostjo, da bodo kemalisti z oboroženo silo vdarili proti Carigradu in Traciji, da bi stali na mirovni konferenci v Lausanni zavezniki pred dejstvi. Angorska vlada zahteva od zaveznikov, da izroče upravo Carigrada v teku 2 dni in da vsi inozemski podaniki zapuste mesto v teku 4 dneh. Izmet paša se je opozoril na nevarnosti, ki prete vsled tega stališča angorske vlade. Zavezniške vlade izjavljajo, da so njih čete dovolj močne, da branijo morsko ožino in tracijsko obalo ter so dale angleškemu vrhovnemu komisarju Harringtonu pravico samostojnih obrambnih odredb. Čeravno se je položaj tako poostiril, kar kaže tudi zbližanje balkanskih držav, in je končna rešitev tega vprašanja nujna potreba, še vedno ni natančno določeno, se li vrši konferenca 20. ali 27. t. m. — Angorska vlada je odstavila carigradskega sultana in njegovo vlado. Kabinet je odstopil in upravo mesta je prevzel guverner Rifaat paša, ali sultan z odstavitvijo ni zadovoljen in se noče odpovedati prestolu. Sultan je bil do sedaj državni in vrhovni verski poglavar vseh muslimanov — kalif, od sedaj naprej izgubi kalif državno oblast in ostane samo verski poglavar. Državni poglavar se bo volili in bo brez dinastičnih pravic. Vsled tega so se pojavili v Carigradu znaki vstaje, da se je moral zateči sultan k Harringtonu, ki je pustil zastražiti njegovo palačo. Turčija postane tako prava republika in se bo nazivala „Turška država“.

DNEVNE VESTI IN DOPISI

Beljak. (Parada Heimatschutzverbanda in protidemonstracija Arbeiterbataljonov.) V nedeljo dne 5. novembra se je vršila v Beljaku velika parada Heimatschutzverbanda ali orgešov, kakor jih socijalni demokratje imenujejo. Okrog 10. ure popoldan je prikorakal približno dva bataljona močen spreved članov

Heimatschutzverbanda od glavnega kolodvo-
ra po glavnem trgu do protestantovske cerk-
ve, kjer so se razvrstili, da se navdušijo ob
govorih njihovih voditeljev za domovinske in
vsenemške ideale. Govorila sta nadučitelj
Gatternik in dr. Aichelberg, poveljnik belja-
škega orgeša. Spominjajoč se žrtev, ki jih je
doprinela njihova organizacija za ohranitev
Koroške, sta govornika pozivljala navzoče,
da bodo tudi v bodoče pripravljeni, kadar bo
pretela kaka nova nevarnost za Koroško. Dr.
Aichelberg je zaključil: Učimo se zopet nem-
ški biti, bolj nemški, kakor smo. (!) (Teh ljudi
svetovna vojna res še ni izučila, ker so danes
ravno tako ošabni in neumni, kakor so bili
pred vojno! Op. ured.) Veliko pozornost je
vzbudilo, da so se nahajali v sprevedu tudi
bivši armekomandant 10. armade „ekscelen-
ca“ Skotti in beljaški sodniki (!) ter dr. Ha-
mann, vodja davčne oblasti. Nekoliko pozneje
so napravili socijalni demokrati „Aufmarsch“
svojih „Arbeiterbataljonov“ in pohod po me-
stu. Prišlo je do precejšnje napetosti med obe-
ma organizacijama, da se je bilo bati spopa-
dov. Orgešovci so hoteli nastopiti s puškami,
vendar okrajno glavarstvo tega ni dovolilo,
ker so itak že s svojimi fišistovskimi klobuki
in belo-zelenimi trakovi preveč izzivali de-
lavstvo. Okrajno glavarstvo je imelo priprav-
ljeno policijo in orožništvo, vendar je potekel
dan mirno. Tudi v Celovcu in nekaterih dru-
gih večjih krajih so imeli koroški orgešovci
svoj „Heerschau“, v Celovcu celo mašo na
prostem. Radovedni smo kaj porečejo k temu
vojnemu rožljanju zvezne države.

Grebinski kloster. Odkar so nam bile
odvzete Sv. Višarje in je nam obmejna straža
zabranila pot skozi Karavanke, da ne moremo
romati na Brezje, smo se tukajšnji Slovenci
tembolj oklenili božje poti na Lisni gori in
vsakokrat, kadar je tam shod, pohitimo v o-
bilnem številu tja, da nam je čisto cerkev
premajhna. Na malo Gospojnico sem vzel tudi
jaz romarsko palico, da opravi po navadi
božjo pot pri Mariji na Lisni. Gospod urednik,
to ni nič posebnega, da jaz, 50 let star mož,
hodim na božjo pot, ampak čudno je le to, da
se je v tem prelepem s slovenskim znojem se-
zidanem svetišču tekom dveh let začelo nem-
ško cerkveno petje. Da bi se to godilo Nem-
cem na čast, ki jih pride iz Labodske doline
— k večjemu kakih trideset — je zelo dvom-
ljivo. Zato sem se informiral, kakšne vrste
pevci so na Rudi, ki si štejejo za sv. dolžnost
vsakokrat s svojim nemškim petjem kaziti po-
božnost in s tem begati slovenske romarje, ki
jih pride vedno na stotine in izvedel, da ob-
stoja na Rudi slovensko izvežban pevski zbor,
da tamošnja organistinja niti ne obvlada ko-
roški kuhltajč ali mora biti vkljub temu vča-
sij, kadar g. Lavreja preveč sčegče nacio-
nalna žilica, nemško peta maša. Prav posebno
se postavljajo ti pevci na Lisni z dovoljenjem
gospoda iz Št. Petra.

Podslnja vas. (Slovenska požarna bram-
ba.) Dne 22./X. smo blagoslovljali naš novi
„Gasilni dom“ z veselico, ki je bila, v veliko
jezo nekaterim nemčurjem, nadvse pričako-
vanje dobro obiskana. Eden teh si je ohladil je-
zico s tem, da je obmetal z blatom slovenski
napis na domu: „Z Bogom pomoč bližnjemu!“
Priatelj, zakaj ne pri belem dnevu, imel bi
veliko lažje delo. Ali se mar sramujete svojih
junaštev, da kažete svojo kulturo vedno le
ponoči? Na dan ž njo! Veliko bolje bi bilo,
dragi naš prijatelj, ako bi premišljeval o pome-
nu požarnih ustanov in si ne mazal svojih rok
z blatom: Poglej, še danes imaš umazane ro-
ke, ne izbrišeš tega madeža nikoli! Namesto
da bi naši sovaščani podpirali našo požarno
brambo, ki je sedaj veliko bolj potrebna kot
kdaj poprej, govoričijo nekateri o brezpo-
membnosti, ker se da vse visoko zavarovati;
namesto pristopa vsakega posestnika, kar je
takoreč njegova dolžnost, se dela med člani
razdor s čenčami in opisanim junaškim činom.
Ko pa pride ura nesreče, bo požarna bramba
na mestu, je bila in bo v bodoče kjer in ka-
darkoli, ker razen ognja ne pozna nobenega
drugega sovražnika.

Celovec. (Za smeh.) Okr. glavarstvo
ni naznanilo orožnikom v Ribnici shoda v Se-
kiri pri Celovcu. Razun našincev nihče ni ve-
del za shod. Morda se je ravno zato vršil tako

mirno in lepo. (!) A kakšno letanje, ko orožni-
ki zvedo za shod, da so dobili par špicelnov,
ki da so poslušali, kako naš poslanec „agitira
za Jugoslavijo“. Pa so se urezali. Smo pač
prepametna stranka in pustimo Avstriji, kar je
njenega, to pač zahtevamo, da njeno vlado že
enkrat sreča pamet in nam izpolni vsaj polo-
vico tistih lepih obljub pred plebiscitom, po-
tem bodo z nami vsi zadovoljni.

Spodnji Rož. Ni še minulo mesec dni od-
kar so praznovali Borovlje drugo obletnico
plebiscita, ko so pognale čuše čez Karavanke,
ali že so se pojavile posledice, radi katerih bi
imele več povoda žalovati kot se veseliti. Pred
dvema leti so podpisali boroveljski puškarji
smrtno obsodbo svoji svetovnoznani puškar-
ski obrti. Dela jim primanjkuje, zaloge so pol-
ne ali kupcev ni. Marsikateri puškar si želi
tistih zlatih časov nazaj, ko so jugoslovanski
kupci čakali dneve na blago, nihče ni imel za-
loge, ker je vsak prodal puško še toplo iz rok
delavca. Pred dvema leti so bile Borovlje pol-
ne lepakov: „Vun s Krajnci!“, danes jo pa že
marsikateri tistih, ki so najbolj vpili in prete-
pali zavedne slovenske fante, ubira za kazen
čez Karavanke, si kruha iskati k tistim, ki jih
je pognal iz domovine. Vi pa prijatelji onstran
Karavank, pogledjte vsakemu, ki pride tja v
obraz, in tistim, ki so vas pognali iz Koroške,
pokažite pot nazaj in povejte jim, naj ostanejo
zvesti državi, za katero so glasovali!

Hodiše. (Shod.) Dne 29. okt. se je vršil v
Sekiri dobro obiskovan shod, na katerem je po-
ročal naš poslanec čg. Poljanec o političnem
položaju, v katerem se sedaj nahaja Avstrija. O-
pominjal je, da se ne smemo braniti plačeva-
nja prisilnega posojila in davkov, četudi nismo
mi vzrok, da smo prišli pod Avstrijo. Z ozirom
na ogromno škodo po suši in črvih je podal
nekaj silno važnih in praktičnih nasvetov gie-
de živinoreje, za kar smo se vsi zelo zanimali.
Ker je nam celovška kmetijska družba vsled
svoje nemščine težko razumljiva, tako da nič
ne slišimo gospodarskih govorov, smo g. po-
slanca zelo hvaležni in ga prosimo, naj pride
večkrat k nam.

Škofiče ob jezeru. (Občni zbor društva
„Edinost“. Lep shod smo imeli dne 22./X. Dve
sobi nabiti poslušalcev. Po pozdravu podpred-
sednika so se razložila spremenjena društve-
na pravila, ki so se soglasno odobrila. Nato
se je izvolil novi odbor. Sami navdušeni možje
in fanti, ki so dali duško svojemu prepričanju.
Ko se je določila članarina na 5000 K letnih,
ali 500 mesečnih, je predsednik zaključil občni
zbor. Nato se je vršil javen shod političnega
in gospodarskega društva. Naš poslanec g.
Poljanec je v dolgem govoru bodril k pridnemu
društvenemu delovanju, potem pa razložil po-
ložaj Avstrije in uspehe g. Seipela v Ženevi.
Če se reši Avstrija, pridejo hudi časi za vse,
posebno za kmete. Mi jih nismo krivi. Po-
jasnil je prisilno posojilo, bolniško zavarova-
nje za kmečke posle. Dobili smo upogled tudi
v naše koroške razmere, za kar smo g. Po-
ljanecu zelo hvaležni in za kar je žel burno pri-
znanje. Kot drugi govornik je nastopil g. J.
Starc, predsednik S. K. S. Z., ki je povdarjal,
da smo postali svetovno znani šele potom ple-
biscita, ki je nam prinesel pravice vsaj na pa-
pirju. Sedaj nam je treba močnega združenja
in globoke izobrazbe, da si te pravice v dej-
stvu tudi priborimo. Ne bojmo se nasprotova-
nja, pogum velja! Veselje nad dobro uspelem
shodu se je bralo na obrazih vseh in dalo
duška v lepih pesmih.

Štebenj pri Beljaku. Danes pišem nekaj
prav navadnega in vprašam prijazno, kje pri
nas na deželi sedanji mladi svet največ svoje
velike in nenavadno visoke zaslužke kar hitro
zabliska? Odgovor je kratek: na plesišču in
kegljišču. Pri plesu mladi ljudje kmalu pamet
izgubijo. Godba, raj, petje, mlada tovaršija,
pijača, jih hitro omami in omoti, da na noben
denar nič ne porajajo več. Za eden, samo eno
pičlo minuto trajajoč ples vržejo godcem ce-
le 3 tisočake, samo za to kratko veselje, da
se s svojo izvoljeno plesalko v kolobar zavrtje
in zasučejo z brzo koračnico. Enako razsipa-
nje denarjev je na kegljišču. Za neverjetno vi-
soke svote keglajo, kadar v šanco — stavlja-
jo. Okoli kegljavca pa še posebej leži bankov-
cev kakor listja. Še ni dolgo, kar je v bližnji
soseski kugljica tekla za cele tri milijone. Ta

velik dobiček je vzdignil brez vsakoršnih taks
mlad posestnik, dočim je istotam njegov sosed
zaigral 8 milijonov kron. Kaj bi neki rekel, ko
bi mu bila beljaška davkarija prisodila 8 mili-
jonov prisilnega posojila? Se vidi, da tudi tu-
kaj na deželi ljudje že kar po milijonih štejejo.
Kakor pri avstrijskih financah, bi bilo včasih
tudi na kegljiščih dobra „finanzkontrola“ v
prilog prazne občinske blagajne.

Dobrla vas. (Razno za kratek čas.) Tudi
pri nas smo obhajali obletnico glasovanja.
Grmelo je, kakor bi bil sodni dan, tako da so
se še psi splašili in jo popihali čez Glavni trg
v Kolodvorsko ulico. Saj so pa tudi veliko
žrtvovali za „pulver“, 50.000 K je menda dal
kar sam Taurer. Kaj se je doseglo, ni znano,
nebo se ni razjasnilo, da bi naši kmetje ajdo
spravili z polja in krompir pobrali, ampak na-
sprotno liti je začelo in lilo naprej. Mogoče so
pa streljali v povzdigo valute in se je ta za
kako črno piko poboljšala. Tudi mi smo praz-
novali, nabrali smo čez 150.000 K za izobrazbo
naše mladine. — Dne 16. oktobra smo pa imeli
sejm. Nič ni bilo posebnega. Samo ura na
stolpu je stala. Vsak je gledal od dolgega časa
na turnsko uro in si mislil, danes pa ura tudi
štrajka. — Kmalu bo menda posvetila elektri-
ka v naše mesto. Težko jo že pričakujemo,
posebno sedaj, ko je toliko blata, da bi človek
kar na cesti obtičal. Tudi trgi in ceste ter uli-
ce bodo razsvetljene tako, da bodo, kakor
pravijo, čebelice gosp. kaplana še po noči strd
nabirale. — Ker bodo morali število uradnikov
zmanjšati, bodo se poslovili od nas kar celi
uradi, davkarija najprej. In škoda, naše mesto
bo propadlo. Pričakovali smo, da bodo našo
vas tudi uradno pripoznali za mesto, ker je
nedeljena Koroška izgubila pri zadnji delitvi
mesto Trbiž, da bi se tako število mest na Ko-
roškem dopolnilo. A sedaj že ne bo kaj take-
ga, bo pač ostala še vedno Dobrla vas. Naš
up je šel po vodi — po kateri, ne vemo, al' po
Suhi, al' po Dravi.

Sinča vas. Odločili smo se, naročiti za na-
šo podružnico nov zvon. Posetniki so obljubili
dati 25 m³ (kubičnih metrov) lesa.

Kotmara vas. (Poroka.) Tukaj se je poro-
čil pd. mladi Rožani na Prebljah z Kališnikovo
Micijo v Mačah. Veseli nas, da si je izbral
nevesto svojega in tudi našega mišljenja ter
upamo, da ostaneta oba zvesta svojemu ma-
ternemu jeziku in slovenskemu narodu, kakor
je bil tudi naš rajni Rožani. Mlademu paru kli-
čemo: Bilo srečno v naši sredi!

Metlova. (Pogreb.) V ponedeljek dne 23.
m. m. je umrl nagle smrti posestnik najstarej-
še hiše na Metlovi (št. 1) in čebelar Pavel
Kröpl. Več let je bolehal in bil prej večkrat
previden z sv. zakramenti za umirajoče in dan
pred smrtjo se je še peljal v Pliberk radi križa
na grob svoje malo prej umrle sestre Treze.
naročil jutro na to in razdelil svoji družini še
razna dela, a kmalu nato mirno umrl. Pogreba
njegovega se je udeležilo zelo mnogo ljudi.
Na podlagi reka narodne pesmi: „Hitro, hitro
mine čas, kmalu ga ne bo pri nas,“ so imeli
farni provizor čg. p. Evgen spodbuden nago-
vor. Bodi vsak čas pripravljen, ker ne veš,
kedaj ti zapoje mrtvaški zvon! Ob grobu ko-
maj še le 60letnega moža-očeta žaluje žena in
6 otrok. Bog jih tolaži! Rajni je bil tudi nekaj
časa ključar cerkve na Metlovi. Bil je mož, ki
je nekaj držal na se in na svojo hišo. Med
možmi je imel velik ugled. Kar je rekel, to je
navadno tudi obveljalo. Bil je veren kristjar.
N. p. v. m.

Borovlje. Dne 29. oktobra je umrla tukaj
gospa Marija Borovnik, žena puškarskega do-
bavitelja, gosp. Ludovika Borovnika. Rajna je
bila pridna in marljiva gospodinja ter vzor
prave slovenske matere. Kako je bila spošto-
vana od vseh, je pokazala velikanska udeležba
pri pogrebu, ko so jo prišli spremljati k zadnje-
mu počiku vsi, od blizu in daleč. Bodi ji zem-
ljica lahka!

Kazaze-Breza. (Nagla smrt.) V valovih
Drave je dohitela v nedeljo dne 1. vinotoka
t. l. 24 let starega fanta Jakoba Dobnika, naj-
starejšega sina Hermanovega. Peljali so se
čez Dravo, fant je bil menda malo vinjen, kar
dobi omah in štrbunkne iz čolna v tekoče vo-
dovje in izgine v valovih. Prej, pravijo, so se
v čolnu tudi nekaj šalili in norčevali. Drugi so
hotel z ladjo za njim, da bi ga rešili, a deloma

niso se upali, deloma pa tudi niso mogli, ker je ladja privezana na ži čisto vro. Do Kolenikovega (Vogrovega) mlina je še klical: „Pomagajte, pomagajte!“, a niso mogli. Nato je v mrzlem vodovju izdihnil svojo dušo. Rajni ni bil sicer naših misli, a kljub temu je rad bral tudi naše liste in knjige in kadar se je dela lotil, je delal rad in z vnemo. O mitvih nič, kakor le dobro. Molimo zanj! V vsem vzgledni Hermanovi hiši pa izrekamo najprišrčnejše sožalje. Trupla doslej še niso dobili.

Prošnja. Mejaši Drave od Breze dalje so naprošeni, ako kdo kje najde utopljenca, naj bi to nadznanil na njegovo blago mater-vdovo: Meta Dobnik, Kazaze, p. Kühnsdorf, Kor. Jugoslovanske liste, zlasti mariborske, prosimo, da bi vsaj ta zadnji odstavek ponatisali. Kdor se pa črez Dravo vozi, naj pazi in naj si zapomni ljudski pregovor: „Drava je samja svoja frava“.

Jugoslaveni u Beču! Svake nedelje i zapovedanog blagdana obdržaje se služba Božja za Slovence i Hrvate s hrvatskom propovjedi i s pievanjem slovenskih i hrvatskih crkvenih pjesama u Michaeler Kirche (l., Michaelplatz) u 11 sati.

GOSPODARSKI VESTNIK

Gospodarski nasveti.

Prišla je jesen. Imamo vse žito v shrambah. Ali to ni čisto žito; v njem je tudi mnogo ljuške, da se izrazimo po sv. pismu. Očistimo žito, kar ga mislimo spomladi vsejati, plevla. Marsikateri gospodar si je že nabavil trijer (Putzmaschine). Dotični bo žito gotovo čistil. Čistite ga pa tudi drugi! Izposodite si trijer, ali pa peljite žito na zadružne trijerje. Po zimi imamo za to opravilo dosti časa, spomladi ga ne bomo imeli. Nikakor ne sejmo neočiščenega semena. Če bomo ljuško sejali, bomo tudi ljuško želi.

Pometajmo pa tudi po naših hlevih. Ne mislim mrtvi, ampak živi smet. Proč z v rasti zaostalo živino, ki s svojim pičlim letnim prirastkom ne plača niti krme!

Gojimo molzne krave! Redimo samo one telice, ki so od dobrih molznic. Mleko in sirovo maslo je razmeroma drago, gledati moramo toraj, da ga čim več z malimi stroški pridelamo. Zato potrebujemo dobrih molznic. Če jih nimamo sami, kupimo telice od sosedove dobre molznice in prodajmo svoje. Da postane telica od dobre molznice res dobra molznica, mora imeti tudi za očeta bika, ki ga je prinesla dobra molznica. Dokazano je namreč, da je molznost podedljiva tudi po biku.

„Krava pri gobcu molze.“ Krave molznice toraj ne puščajmo stradati. A ne samo to. Kakor znano, četudi uživamo obilno hrano, a ta ni mastna, izgublamo na svojih močeh. Krava pa izgublja na mleku, če ji polagamo slabo krmo.

Glejmo toraj na naše travnike, gnojimo jih z gnojnico, gnojem ali umetnimi gnojili, da pridelek na senu povišamo! Očistimo naše travnike tudi plevla, škodljivih rastlin, ki zatirajo boljše travne vrste. Izravnajmo naše travnike! Ne puščajmo na njih kopice, ki jih je nariš krt ali nanosile mravlje, da bomo imeli za košnje gladek travnik. Izsušimo naše močvirnate travnike, kjer je mogoče s tem, da izkopljemo jarke. Tako izsušene travnike moramo preorati in nanovo posejati s travo. Suhe travnike pa namakajmo od časa do časa, če imamo vodo na razpolago. Stalno pod vodo jih ne smemo puščati, ker bi sladke travne vrste poginile. Voda, ki ob dežu teče po naših potih, mora priti na trvanike. Ta voda ima namreč tudi gnojilno vrednost, ker je popralla živinske odpadke po potih.

Na polju pa sejmo več detelje in lucerne. To polje se bo na ta način odpočilo in v drugič bolje obrodilo. Detelja, lucerna in stročnice imajo tudi to lastnost, da zbirajo v zemlji dušik. To je redilna snov za rastline, ki jo moramo kot umetno gnojilo drago plačati. Omenjene rastline pa nam zbirajo dušik zastoni. Pa tudi setve trav na polju ni podcenjevati. Nekaj let nam nudi tak umeten travnik dobro košnjo. Potem pa zopet preorjemo in sejmo žitarice.

M. A.

Dunajski trg. Meso: Goveje 14—34.000 kron, telečje 18—32.000 K, zrezek 38—44.000 kron, ovčje 9—24.000 K, svinjsko 26—44.000 kron, povojeno 32—46.000 K, slanina 34.000 do 40.000 K, maslo 27.800—28.500 K, sirovo maslo 56—62.000 K za kg. Zelenjava: Krompir 750—1000 K, zelje (kapus) 1000 do 1300 K, čebula 2200—3600 K za kg. Sadje: Jabolka 850—3600 K, hruške 1100—4800 K, orehi 7—10.000 K, češplji 4000—4400 K, kostanji 3500—5000 K za kg. Jajce 2800—3000 K komad. Perutnina: Kokoš 32—40.000 K, golob 8—10.000 K, raca 30—45.000 K, gos 30—50.000 K za komad. Konji: lahki 2—6 milijonov, težki 6—10 milijonov, kočijski 4—7 milijonov kron. Krma: seno 160—250.000 K, detelja 280—320.000 K, slama 165—180.000 K za 100 kg. Živina: Voli 8—14.500 K, biki 8—11.500 K, krave 7800—11.500 K, krave 7800 do 11.500 K za kg žive teže.

Borza. Dunaj, 13. nov. Dinar 1184, dolar 73.650, nemška marka 9,75, poljska marka 4½, funt šterling 329.700, francoski frank 4660, švicarski frank 13.450, holandski goldinar 28.900, lira 3280, češka krona 2335, ogrska krona 30, avstr. kron.

Curih 13. nov. Avstrijska krona 0,0076, marka 0,06¾, dinar 8,90, češka krona 17,30, lira 24,45, francoski frank 35,20 centimov.

DRUŠTVENI VESTNIK

Sele. Uprizoritev znane narodne igre „Miklova Zala“ dne 28. okt. je sijajno uspela. Tudi zanaprej je pričakovati velike udeležbe, tako da bo prostora premalo. Ponovi se igra 12. ali 19. nov. (tisto nedeljo, ko se bodeta blagoslovila zvona, se ne more ponoviti) in pa 26. nov. vsakokrat ob ½2. uri pop.

Hodiše. (Občni zbor „Zvezde“.) Po dolgem čakanju in dreganju pri dež. vladi zaradi vzetega društvenega harmonija se je zadeva toliko uredila, da je harmonij pripoznan svojemu staremu gospodarju, naši „Zvezdi“, a ne novemu „Šternu“. Vsled tega se je takoj sklical obč. zbor, da društvo prične svoje delovanje. Vršil se je ob lepi udeležbi 29./X. v Sekiri. Na njem se je povedala zgodovina vzete harmonija in domači župnik je govoril, zakaj smo in ostanemo Slovenci, ker nas vera in nemški učeniki tako učijo. Noben narod se ne sramuje svoje matere, zakaj naj bi se mi?! Zato je nam društvo tako potrebno, da nam ohrani naše poštenje, da ne postanemo sramotilci svojih lastnih mater. Pri volitvi se je volil stari odbor na novo. Ako se društvu posreči dobiti primernih prostorov, takoj prične z igrami, zato se je volil dramatični odsek.

Vogerče. Preteklo je že dokaj časa, odkar smo se zadnjič oglašili mi zaspani Vogerčani, ali vendar navdušene in trdne slovenske korenine. Naše izobraževalno društvo zelo slabo napreduje. Poglejmo drugam: v Pliberk, v Šmihel itd., kako se trudijo za svojo organizacijo in koliko članov imajo! Pri nas je ravno narobe, imamo pri moškem in ženskem odseku skoro več odbornikov kot članov. Pa kdo je kriv? Mi sami smo krivi, ker se premalo potrudimo. Zato pa fantje in dekleta, postavimo se korajžno na noge, vzamimo si druga društva za vzgled in ajd na delo!

RAZNE VESTI

— V Grčiji je sedaj 761.000 maloazijskih beguncev. — Turki so zapalili grški begunski tabor in pomorili vse vjetnike in kristjane v dotičnem kraju. — 151 gostilniških koncesij je ukinilo mariborsko okr. glav. izza prevrata, podelilo pa nobene nove; tudi na Koroškem se je več gostilniških koncesij odvzelo Slovence. — Izkaz a.-o. banke dne 8. t. m. izkazuje pomnožitev bankovcev za 287 milijard. V obtoku je sedaj 2971 milijard kron. — Zvezdarna v Heidelbergu poroča, da so zaznamovali 11. t. m. aparati močan potres, ki spominja na jakost potresa v Messini. Iz Amerike poročajo, da je isti pretresljaj ustavil ure, pogasil luči in pretrgal brzojavne zveze.

Kako dolge so železniške proge vsega sveta. Zveza narodov je izdala popolno statistiko vseh železniških prog na svetu. Najdaljše proge ima Amerika v kupni izmeri 612.000 km. Vse železnice celega sveta pa merijo skupno 1.200.000 km.

Opeka iz papirja. Nemci kot najiznajdljivejši ljudje na tehničnem polju so si izmislili zopet nekaj novega. Poskušati hočejo, če bi se ne obnesla strešna opeka iz papirja. Bila bi to močno impregnirana masa iz papirja, ki bi ne puščala vode in bi kljubovala vsakemu vremenu. Če se obnese ta poskus, bi imeli krovno opeko zelo poceni, kar bi mnogo pripomoglo za zidanje hiš.

Kadilci stavkajo. Na Francoskem imajo že dolgo „Zvezo kadilcev“, ki je zadnje dni proglasila splošno stavko kadilcev, da bi na ta način prisilila finančnega ministra, da zniža cene tobaku. Podraženje tobaka je povzročilo splošno razburjenje. Na kongresu v Parizu so sklenili stavko v slučaju podraženja tobaka.

Črv povzročil za 750 milijonov dolarjev škodo. Ameriško poljedelsko ministrstvo je objavilo cenitev, po kateri je povzročil bombažev črv leta 1921 za 750 milijonov dolarjev škodo. To je največja škoda, kar jo je do sedaj ta žival povzročila. Bombažev črv je majhen, sivozelen hrošč, dolg približno ¼ palca. Prišel je iz Mehike v Združene države, zapazili so ga prvič leta 1893 na bombaževih poljih v Texas. Od tod se je pomikal vedno bolj proti severu ter je uničil vsako leto več bombaževih rastlin.

Za naše odre. Novoizšle igre v zalogi Klaverjeve družbe: „Lakota v črni deželi“ v enem dejanju. „Klic božji“ v treh dejanjih, posebno umestna za Mar. družbe. „Male pomozne misijonarke“ v treh dejanjih, primerna za šolsko mladino. Cena vsaki knjižici K 2500. Naroča se pri Klaverjevi družbi, Salzburg, Dreifaltigkeitgasse 19. — V „Klaverjevem koledarju 1923“, ki je jako zanimiv in poučen (cena K 2000), najdete še druge igrokaze in lepe brošure. Koledar se naroča pri zgoraj omenjeni družbi.

Lepo Miklavžovo darilo je „Misijonski koledarček za mladino 1923“. Ima jako vzgojevalno vsebino za našo ljubo mladino. Cena K 1500. Pri naročbi 6 izvodov eden povrhu. Naslov naročbe kot zgoraj.

Za tiskovni sklad so darovali: Mrzla voda: Treza Karpf 2800 K; Marija Rutar 1000 kron; Marija Rutar 200 K; Adam Čamer, Šmartno, 2000 K; Marija Hrastnik, Hrenovče, 1000 K; Vinogradi: Matija Kumer 1000 K; Eliza Kumer 1000 K; Marija Kumer 500 K; Neža Kumer 400 K; neimenovan v Orličji vasi 1000 kron; Marko Karpf 400 K; Ana Ravter 1000 kron; Anton Riepl 1000 K; neimenovan v Št. Rupertu 2000 K; Jožef Izak, Grebinj, 2000 K; neimenovan 700 K; Blaž Ožmolc 200 K; Andrej Krušic, Vesava, 5000 K; Bilčovs: Janko Ogris 5000 K; Val. Kropivnik 10.000 K; pd. Mežnar 1000 K; Avgust Safran 10.000 K; Pavl Boštjančič 6000 K; Janez Ogris 1000 K; Doniž Gaser 1000 K; pd. Odam 1000 K; pd. Odrajc 1000 K; Mar. Safran 500 K; Anton Jesenko 6000 K; Rupert Jesenko, Brodnik, 5000 K; Velinja ves: Janez Sejer 4000 K; Pavl Krušic 2000 K; Fr. Krušic, Rupej, 2000 K; Jan Krušic, Mohar, 2000 K; Jož. Kröpfl, Pograd, 500 K; Jakob Majerhofer, Muškova, 1000 K; Mar. Valentinič pri Luciji 2000 K; Andrej Plajer, Bistrica v R., 1000 K; Ludmila Štangl, Ruda, 1000 K; Lucija Plaznik, Borovlje, 2000 K; Tomaž Ulbing, Skočidol, 20.000 K. Darovalcem iskrena hvala.

Listnica uredništva.

Jurij Smolnikar, Podgrad. Vaš popravek, ki ga Vam je spisal „Heimatsdienst“, po § 19 nismo dolžni objaviti.

Listnica upravnštva.

Radiše. Dolgujete za 6 izvodov 18.000 K.

Inserirajte v Koroškem Slovencu!